

**I INTERNATIONAL SCIENCE  
CONFERENCE ON  
MULTIDISCIPLINARY RESEARCH**

Abstracts of I International Scientific and Practical Conference

Berlin, Germany  
January 19 – 21, 2021

## Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

UDC 01.1

The I International Science Conference on Multidisciplinary Research,  
January 19 – 21, 2021, Berlin, Germany. 1113 p.

ISBN - 978-1-63684-352-0

DOI - 10.46299/ISG.2021.I.I

### EDITORIAL BOARD

Pluzhnik Elena	Professor of the Department of Criminal Law and Criminology Odessa State University of Internal Affairs Candidate of Law, Associate Professor
Liubchych Anna	Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development National Academy of Law Sciences of Ukraine, Kharkiv, Ukraine, Scientific secretary of Institute
Liudmyla Polyvana	Department of Accounting and Auditing Kharkiv National Technical University of Agriculture named after Petr Vasilenko, Ukraine
Mushenyk Iryna	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Mathematical Disciplines , Informatics and Modeling. Podolsk State Agrarian Technical University
Oleksandra Kovalevska	Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs Dnipro, Ukraine
Prudka Liudmyla	Odessa State University of Internal Affairs, Associate Professor of Criminology and Psychology Department
Slabkyi Hennadii	Doctor of Medical Sciences, Head of the Department of Health Sciences, Uzhhorod National University.
Marchenko Dmytro	Ph.D. in Machine Friction and Wear (Tribology), Associate Professor of Department of Tractors and Agricultural Machines, Maintenance and Servicing, Lecturer, Deputy dean on academic affairs of Engineering and Energy Faculty of Mykolayiv National Agrarian University (MNAU), Mykolayiv, Ukraine
Harchenko Roman	Candidate of Technical Sciences, specialty 05.22.20 - operation and repair of vehicles.

95.	Новікова М., Новіков М. ДО ПРОБЛЕМ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СКЛАДУ СПАДЩИНИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ	398
96.	Починок К.Б., Закорецький В.В. ГАРАНТІЇ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ КОНЦЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	401
97.	Розгон О.В. ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ	406
98.	Трушенко А.О. ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ СЛІДЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ ЯК СЛІДЧОЇ ДІЇ	412
99.	Ульянов О.І., Ульянова Г.О. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ	415
100.	Хатнюк Н.С., Метелиця Д.Ю., Тимошевська К.Ю. ПРАВОВИЙ СТАТУС СПОЖИВАЧІВ ЯК СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИН	417
101.	Шевченко А.Є., Кудін С.В. ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ У ПЕРІОД КИЇВСЬКОЇ РУСИ	422
MANAGEMENT, MARKETING		
102.	Amosova L. L'APPROCHE PAR LES COMPÉTENCES DANS LA FONCTION PUBLIQUE FRANÇAISE	425
103.	Журавель В.І., Журавель В.В. ПРОФЕСІЙНІ ЯКОСТІ УПРАВЛІНСЬКИХ КАДРІВ СИСТЕМИ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПРИЧИНИ, ПЕРСПЕКТИВИ	429
104.	Куцай Н.С. ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ТЕХНОЛОГИИ БЛОКЧЕЙН В ГОСУДАРСТВЕННОМ УПРАВЛЕНИИ	435

## **ПРАВОВИЙ СТАТУС СПОЖИВАЧІВ ЯК СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИН**

**Хатнюк Наталія Сергіївна**

професор кафедри публічного та  
приватного права, д.ю.н., доцент  
Факультету права та міжнародних відносин  
Київського університету імені Бориса Грінченка

**Метелиця Денис Юрійович**

студент III курсу  
Факультет права та міжнародних відносин  
Київський університет імені Бориса Грінченка

**Тимошевська Карина Юрїївна**

студентка III курсу  
Факультет права та міжнародних відносин  
Київський університет імені Бориса Грінченка

Як і будь-яка правова категорія, господарські правовідносини вимагають точної визначеності сутності та складу. Суб'єктами господарських правовідносин, відповідно до статті 2 Господарського кодексу України (далі-ГК України), є суб'єкти господарювання, споживачі, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, наділені господарською компетенцією, а також громадяни, громадські та інші організації, які виступають засновниками суб'єктів господарювання чи здійснюють щодо них організаційно-господарські повноваження на основі відносин власності.[1]

Правовий статус кожного з учасників визначений окремими положеннями ГК України, але головним недоліком цього акта є відсутність чіткого визначення прав та обов'язків споживача як суб'єкта господарських правовідносин, а також самого поняття споживача як учасника цих відносин. Саме тому виникає потреба окреслення сутності та правової основи діяльності споживача як одного з учасників господарських правовідносин, а також в контексті Євроінтеграції України доцільно дослідити регулювання цього питання з точки зору країн Євросоюзу. Для того, щоб більш детально розкрити особливості правового статусу споживача як учасника господарських правовідносин, у роботі використовувались наукові праці таких науковців, як О. М. Вінник, О. В. Сергійко, О. В. Безух, Роберт Брадгейст.

Правовий статус споживачів, безумовно, є категорією, на яку необхідно звернути увагу. Перш за все слід визначити, в чому полягає суть поняття «правовий статус» і яким чином він пов'язаний зі споживачами як з учасниками господарських правовідносин.

У визначенні правового статусу будь-якого суб'єкта акцентується увага на його ролі та місці в системі права (правовідносин) та на тому, чим він

відрізняється від інших суб'єктів. Водночас правова наука й досі не виробила єдиного підходу до понять «статус», «правовий статус», «правове положення», «правове становище», які досить часто вживаються як в нормативно-правових актах, так і в науковій літературі, здебільшого правничого характеру.[2, с.62]

Поняття «правовий статус» застосовується не тільки до споживачів як суб'єктів господарських правовідносин. Також можна виділити правовий статус іноземців, юридичних осіб, органів державної влади та інших учасників відносин у сфері господарювання. Іншими словами, правовий статус - це правосуб'єктність, поєднана з гарантіями, обов'язками, якими наділяється фізична або юридична особа та які спрямовані на забезпечення реалізації ними своїх потреб.

У загальному вигляді правовий статус є специфічною якісною характеристикою (властивістю), яка визначає положення (становище) суб'єкта у тій чи іншій системі суспільних відносин (економічних, соціальних, політичних, міжнародних тощо) через правове (юридичне) встановлення його прав і обов'язків.[2, с.63]

Для визначення правового статусу споживача як учасника господарських правовідносин необхідно з'ясувати значення цього поняття. Слід зазначити, що Господарський кодекс України не дає чіткого визначення, тому необхідно звертатися до інших нормативно-правових актів для надання характеристики цієї правової категорії.

Зокрема, визначення міститься в Законі України «Про захист прав споживачів» та Законі України «Про природні монополії». Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист прав споживачів», споживач - фізична особа, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника.[3] Стаття 1 Закону України «Про природні монополії» визначає, що споживач - це фізична або юридична особа, яка придбаває товар, що виробляється (реалізується) суб'єктами природних монополій.[4] Таким чином, можна спостерігати, що жодне з визначень не характеризує споживача як учасника господарських правовідносин.

Тим самим положення Закону України «Про захист прав споживачів» чітко вказують на відсутність зацікавленості споживача в здійсненні підприємницької діяльності, що суперечить положенням, які визначають статус учасників господарських правовідносин.[3]

Разом з тим слід зауважити, що відповідно до частини 3 статті 175 ГК України зобов'язання майнового характеру, що виникають між суб'єктами господарювання та негосподарюючими суб'єктами - громадянами, не є господарськими і регулюються іншими законодавчими актами.[1] Таким чином, можна виділити те, що, з одного боку, споживач виділяється як учасник господарських правовідносин, а з іншого - суперечки між споживачем і господарюючим суб'єктом не регулюються нормами законодавства. З огляду на ці положення виділення споживача як учасника господарських правовідносин підлягає сумніву.

У своїй праці О.В. Сергійко доходить висновку, що не всі категорії осіб, перелічені в статті 2 ГК України, є суб'єктами господарських правовідносин (господарського права). Такими суб'єктами є лише ті учасники відносин у сфері господарювання, яким притаманна сукупність необхідних для цього ознак, а саме: безпосереднє здійснення господарської діяльності або керівництво нею; створення (набуття статусу суб'єкта господарських відносин) у встановленому законом порядку; наявність майна, необхідного для здійснення господарської діяльності чи керівництва нею; наявність господарської правосуб'єктності. [5, с.174]

У статті 39 ЦК України ще також зазначено, що держава забезпечує громадянам захист їх інтересів як споживачів, надає можливість вільного вибору товарів (робіт, послуг), набуття знань і кваліфікації, необхідних для прийняття самостійних рішень під час придбання та використання товарів (робіт, послуг) відповідно до їх потреб, і гарантує придбання або одержання іншими законними способами товарів (робіт, послуг) в обсягах, що забезпечують рівень споживання, достатній для підтримання здоров'я і життєдіяльності. Закон України «Про захист прав споживачів» передбачає захист тільки споживачів - фізичних осіб, які придбавають товар для власного споживання. Водночас споживання поділяється на особисте і виробниче. В обох випадках функція та роль споживача щодо вибору товару певного підприємства, що конкурує на ринку з іншими, є однаковими. У взаємодії підприємств і споживачів необхідно відзначити особливу роль держави на ринку, яка є власником величезних матеріальних ресурсів, залежно від здійснення певних функцій, для забезпечення потреб суспільства може виступати підприємством, споживачем або регулятором та охоронцем економічних відносин, що виникають на ринку. [5, с.174]

Виходячи із вищевказаного, доцільно було б визначити споживача як особу, що придбаває товари для здійснення нею господарської діяльності, звуживши тлумачення цього поняття лише за нормами господарського права.

У законодавстві зарубіжних країн споживач не виступає суб'єктом господарських відносин. Насамперед це обумовлено відсутністю господарського права як такого. Наприклад, законодавча база Великобританії визначає споживача як особу, що купує якийсь конкретний товар.

Розглянувши підходи до визначення поняття категорії «споживач», можна дійти висновку, що господарське законодавство не містить положень відносно чіткого окреслення прав та обов'язків учасників цих відносин. Саме тому можна зазначити, що законодавство про захист прав споживачів, на нашу думку, буде застосовуватись як спеціальне, а положення ГК України - як загальні.

Господарсько-правова концепція піднімає проблематику визнання за суб'єктами господарювання статусу споживача. Наведене у п. 22 ст. 1 Закону України «Про захист прав споживачів» визначення встановлює такі легальні ознаки споживача: за суб'єктом складом споживач - це фізична особа; вступає у договірні правовідносини із суб'єктом господарювання щодо придбання товарів, робіт, послуг (при цьому конструкція послуг визначається через поняття продукції, яке вміщено у п. 19 ч. 1 Закону України «Про захист прав споживачів»,

відповідно до якої продукція - це будь-які виріб (товар), робота чи послуга, що виготовляються, виконуються чи надаються для задоволення суспільних потреб); мета споживання - особисті потреби, безпосередньо не пов'язані з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника.

Наведені поняття та ознаки законодавець виводить «за межі» кола споживачів юридичних осіб за фізичних осіб - підприємців. З огляду на те, що поняття «споживач» вказує на тих суб'єктів, які користуються «підвищеним» захистом з боку держави, це фактично позбавляє їх можливості на захист своїх порушених прав та законних інтересів тими засобами, які зазначеним законом передбачені. Проте, суб'єкт господарювання на рівних із фізичними особами умовах, передбачених законодавством, укладає договір, виконує його умови - тобто споживає послугу. Проте у разі невиконання або не належного виконання контрагентом своїх зобов'язань за договором, що тягне за собою порушення прав та законних інтересів, суб'єкт господарювання як споживач послуги позбавлений права на спеціальні засоби захисту, передбачені законодавством про захист прав споживачів

Стаття 4 Закону України «Про захист прав споживачів» передбачає, що споживачі під час укладення, зміни, виконання та припинення договорів щодо отримання (придбання, замовлення тощо) продукції, а також при використанні продукції, яка реалізується на території України, для задоволення своїх особистих потреб мають право на:

- 1) захист своїх прав державою;
- 2) належну якість продукції та обслуговування;
- 3) безпеку продукції;

4) необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію державною мовою про продукцію, її кількість, якість, асортимент, її виробника (виконавця, продавця) відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»;

4-1) обслуговування державною мовою відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»;

5) відшкодування майнової та моральної шкоди, завданої внаслідок недоліків продукції (дефекту в продукції), відповідно до закону;

б) звернення до суду та інших уповноважених державних органів за захистом порушених прав;

7) об'єднання в громадські організації споживачів (об'єднання споживачів).[3]

Споживачі також мають інші права, встановлені законодавством про захист прав споживачів.

Наступною невід'ємною складовою правового статусу споживача є його обов'язки. Закон України «Про захист прав споживачів» визначає, що основними обов'язками споживачів є такі:

1) перед початком експлуатації товару уважно ознайомитися з правилами експлуатації, викладеними в наданій виробником (продавцем, виконавцем) документації на товар;

2) в разі необхідності роз'яснення умов та правил використання товару - до початку використання товару звернутися за роз'ясненнями до продавця (виробника, виконавця) або до іншої вказаної в експлуатаційній документації особи, що виконує їх функції;

3) користуватися товаром згідно з його цільовим призначенням та дотримуватися умов (вимог, норм, правил), встановлених виробником товару (виконавцем) в експлуатаційній документації;

4) з метою запобігання негативним для споживача наслідкам використання товару - застосовувати передбачені виробником в товарі засоби безпеки з дотриманням передбачених експлуатаційною документацією спеціальних правил, а в разі відсутності таких правил в документації - дотримуватися звичайних розумних заходів безпеки, встановлених для товарів такого роду.[3]

Отже, проаналізувавши положення українського та зарубіжного законодавства про статус споживачів, можна дійти висновку, що ГКУ поняття терміну споживач не надає, проте, спеціальне законодавство визначає і поняття і специфіку правового статусу такого учасника відносин у сфері господарювання. Пункт 22 ст. 1 Закону України «Про захист прав споживачів» визначає споживача як фізичну особу, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника.[3] Якщо порівнювати з законодавством Великобританії, то можна побачити, що це поняття в них використовується лише в одному значенні - особа, яка купує товар. Насамперед, це обумовлено відсутністю господарського права як галузі права в європейських країнах. Тому, доцільно було б ввести таке визначення в Господарський кодекс України: споживач - це особа, яка купує товар для здійснення господарської діяльності. Оскільки Господарський кодекс України не містить спеціалізованих норм відносно правового статусу споживача, і в цьому випадку можна застосовувати норму Закону України «Про захист прав споживачів».

Список літератури:

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року №436-IV. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144.

2. Актуальні проблеми правового забезпечення господарської діяльності в Україні : матеріали круглого столу (м.Харків, 12 березня 2015 року). - Х., 2015. - 224 с.

3. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-ХІІ. Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, № 30, ст.379.

4. Про природні монополії: Закон України від 20 квітня 2000 року № 1682-ІІІ. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 30, ст.238.

5. Сергійко О.В. Класифікація учасників господарських відносин / О. В. Сергійко // Приватне право і підприємство. - 2014. - №13. - С. 173-174.